

Concessió de la castellania de Berga al segle XVI

No fa gaire temps, l'Arxiu Comarcal de Berga va incorporar als seus fons tres pergamins que fan referència al mateix tema: la concessió de la castellania o custòdia del castell de Berga a Francesc Galceran de Pinós, que esdevindria el primer baró de Gironella.

Traduït del llatí i esporgat d'algunes de les abundants redundàncies que eren pròpies de la redacció de l'època, el primer d'aquests documents diu: «Nos, Ferran, per la gràcia de Déu rei d'Aragó, de Sicília més ençà i més enllà del far, de Jerusalem, València, Mallorca, Sardenya, Còrsega, comte de Barcelona, duc d'Atenes i Neopàtria, comte del Rosselló i la Cerdanya, marquès d'Oristà i de Gòcia; com que actualment està vacant la castellania del castell de Berga per la renúncia que en el dia d'avui ha fet d'aquest títol Jordi Aymerich, que ell i els seus el tenien i posseïen com a feu honorat per nos i que n'ha estat l'últim possessor, i ho ha fet en poder del magnífic Joan de Gualbes, canceller nostre i regent la nostra cancelleria; per tant, confiant en l'honradesa, sinceritat i legalitat d'ànim de vós, el noble i estimat nostre Francesc Galceran de Pinós, i en els vostres mèrits i virtuts, amb ple coneixement i després de consultar-ho, per mitjà d'aquest document concedim, confièm i encomanem la castellania o custòdia d'aquest castell a vós, Francesc Galceran de Pinós, i als vostres hereus i successors, amb totes les preeminències, prerrogatives, llibertats, honors, càrregues, franquesses i tots i cada un dels altres drets, ajudes i emoluments del mateix castell i

castellania que us pertanyen i se us deuen com a castellà predit i que Jordi Aymerich i els seus antecessors en aquesta castellania i castell havien tingut per nos i pels nostres antecessors com a feu honorat; i que vós, Francesc Galceran de Pinós, i els vostres sigueu castellans del castell de Berga i que tingueu i regiu el castell i la castellania de Berga i l'exercici com correspon a un feu honorat nostre, amb honor i fidelitat vers nos i els nostres successors, els reis d'Aragó; i que vós i els vostres rebeu, recolliu i aconseguiu cada any, per raó d'aquesta castellania i custòdia del castell, els salaris, emoluments i ajudes com en altre temps el noble Jordi Aymerich i els altres predecessors tenien per costum rebre i aconseguir.

»Però vós, Francesc Galceran de Pinós, estareu obligat i forçat per mitjà de jurament i homenatge en mans i poder nostre o, en nom nostre, en mà i poder del batlle de Berga per nos, de tenir, guardar i conservar aquesta castellania i castell tot el temps i en tota circumstància com a feu honorat per nos i els nostres successors els reis d'Aragó i estareu obligat a mantenir-nos la fidelitat, com és acostumat pels castellans o guardians dels castells que es tenen en feu honorat per nos i, per aquesta raó, l'haureu de conservar per a la sereníssima Joana, reina de Castella, Lleó, Granada, princesa de Girona, arxiduquesa d'Àustria, duquesa de Borgonya i filla primogènita nostra estimada que, immediatament després dels nostres feliços i llargs dies, serà la nostra hereva i successora legítima, obtinguda la paternal benedició. I diem als que, en lloc nostre, fan de governador

Ferran el Catòlic (Sos, 1452 – Madrigalejo, 1516), fill de Joan II, el seu pare li va encomanar el govern de Sicília amb el títol de rei el 1468, on es va iniciar en les tasques de govern. L'any 1469 es va casar amb Isabel de Castella i es va convertir en rei de la Corona d'Aragó l'any 1479. ARXIU ARB

general o batlle general del nostre Principat de Catalunya, als vicaris, sotsvicaris, batlles, sotsbatlles i a tots i cada un dels altres oficials i persones als quals correspongui, i als lloctinents d'aquests oficials presents i futurs diem i manem per tal que obtinguin la nostra gràcia i amor i evitin la pena de mil florins d'or que s'exigirà a cada un dels que facin el contrari

i que s'hauran d'ingressar en el nostre erari, que des d'ara en endavant us tinguin a vós, noble Francesc Galceran de Pinós, per castellà del castell predit, segons correspongui a cada un d'ells per a l'execució d'aquesta carta i us col·loquin, posin i introdueixin a vós o al vostre legítim procurador per vós, en possessió d'aquesta castellania i castell de forma real,

plena i expedita, després de veure aquestes lletres i, un cop posat i investit, us hi mantinguin contra tothom i aquesta carta nostra i tot el que conté ho observin i mantinguin fermament i ho facin tenir i observar inviolablement per aquells que correspongui i no facin res en contra per qualsevol raó o causa, tant pel que respecta a la dita sereníssima reina, princesa i filla nostra estimada, que és del nostre llinatge, com als altres oficials i súbdits nostres que desitgin la nostra gràcia i vulguin evitar la pena imposada.

»En testimoni d'aquestes coses hem manat que es fes aquest document adornat amb el nostre segell comú que hi penja. Dat a la ciutat de Montsó el dia 28 del mes de juliol de l'any de la nativitat del Senyor 1510.»

Al peu hi ha una signatura il·legible que sembla dir Ferdinandus.

El segon d'aquests documents es va fer el 15 de maig de 1519 i és una ratificació del privilegi anterior concedit a Francesc Galceran

de Pinós, signada a Barcelona per la reina Joana i el príncep Carles i que no aporta cap nova informació al tema tractat.

Abans de parlar del tercer document hauríem de fer memòria per veure que les relacions entre la vila de Berga i la família dels Pinós, primer de Bagà i després de Gironella, tot sovint eren poc cordials, i sembla que, per alguna raó que no m'ha estat possible esbrinar, les autoritats berguedanes de l'any 1519 no devien estar gaire contentes de tenir per senyor del castell a Francesc Galceran de Pinós. Per intentar que fos rellevat d'aquest càrrec i aprofitant que aquell any, Carles I va fer una llarga estada a Barcelona, els consellers de Berga li van enviar un síndic o procurador amb una carta exposant el privilegi que tenia la vila, concedit pel rei Joan I, de no ser separada de la corona reial i que, al seu entendre, la concessió del castell com a feu conculcava aquest privilegi. Així es desprèn del tercer pergami que, com els

dos anteriors, també està dirigit a Francesc Galceran de Pinós i que resumit, diu: «Carles, per la divina clemència rei dels romans i emperador sempre august, i la seva mare Joana, reis de... [segueix un regitzell de trenta-set títols]. Ferran, el rei Catòlic, avi i pare nostre, d'eterna memòria, va concedir com a privilegi a vós, Francesc Galceran de Pinós i als vostres hereus i successors, el feu de la castellania del castell de Berga, i nosaltres vam confirmar-ho amb un altre document d'aquest mateix any. Com que aquell castell amenaçava una total ruïna, vós hi vau fer moltes obres i despeses molt útils i necessàries per a la seva reparació i manteniment, gastant-hi molts diners. Ara el síndic de Berga novament ens ha suplicat i recordat que aquell castell era inseparable de la corona règia en virtut d'un privilegi reial i, per tant, no podia estar en poder de vós. Després de consultar-ho i considerant per un cantó la súplica humil de la universitat de Berga i per altra que

no és just perjudicar-vos per les despeses que heu fet en el castell i que hi pugueu fer en el futur, si és necessari, disposem que vós, Francesc Galceran de Pinós, i els vostres successors el pugueu continuar retenint fins que la vila de Berga us pagui íntegrament els diners que hi heu gastat en obres, després que uns experts en facin la deguda valoració. A part d'això, si convingués a nos recuperar aquesta castellania, ens serà lícit i ho podrem fer immediatament, pagant-vos després del nostre erari les despeses que hi heu fet.

»Manem a tots els nostres oficials que compleixin i facin complir aquesta nostra disposició, especialment als vicaris, consellers i prohoms de Berga, i aquell que faci el contrari, haurà de pagar una pena de mil florins d'or aplicables al nostre erari.

»Dat a Barcelona el dia 23 del mes de setembre de l'any 1519.»

Josep Busquets i Castella

[Vilà - Papereria i Oficina]

Material d'oficina
Material escolar
Mobles d'oficina
Informàtica
Regal

Passeig de la Indústria 30 · 08600 Berga · tel. 93 8211848 · papvila@ofixpert.es www.vilaoficines.cat

Ampliem el nostre servei

Carrer Major · Berga

luigi

FOTO

Àrea Comercial del Canal · Berga